

Варшава, 18 февруари 2014 г.

ИНФОРМАЦИЯ ОТНОСНО ПРОМЕНИ В СФЕРАТА НА ПОЛСКИТЕ СОЦИАЛНО-ОСИГУРИТЕЛНИ ЗАКОНИ

Относно изменения в пенсионните регламенти в Полша, свързани с общата социално-осигурителна система за наети и самонаети лица, служители извън сферата на селското стопанство, бих искал да Ви запозная със следната информация.

Промяната в изчислението на пенсия според новата система

1. От 1 февруари 2014 г. в сила влезе Закона от 6 декември 2013 г., изменящ определени закони, свързани с дефинирането на принципите за пенсионните плащания от средствата, събирани в отворените пенсионни фондове (от тук нататък наричани OFE). Законът въвежда серия от изменения на законите, прилагани от социално-осигурителната институция, т.е. Закона от 13 октомври 1998 г. за социално-осигурителната система, Закона от 17 декември 1998 г. за пенсиите от Социално-осигурителния фонд и Закона от 21 ноември 2008 г. за субсидираните пенсии.

Изменения, въведени в горепосочените закони, включват следните точки:

- а) Настоящата пенсионна система осигуряваше задължително членство в OFE според втората основа на обществената пенсионна схема (изключение бяха лицата, родени между 1949-1968 г., които можеха да се включат към OFE по желание). Със задължителното членство в OFE, е свързано събирането на специфична част от пенсионните вноски във OFE. В тази връзка законът предвижда следните изменения:
 - Лице, което за пръв път извършва дейност, която е обект на социално осигуряване, може, в рамките на четири месеца от датата на започване на осигурителното задължение, да сключи осигурителен договор с OFE. Ако лицето не сключи такова споразумение за внасяне част от пенсионни вноски, които в случай, че е член на OFE, се прехвърлят в OFE, ще бъде прехвърлено към подсметка, водена от Социално-осигурителната институция (ZUS).
 - Лице, което в датата на влизане в сила на закона е член на OFE, може, в периода от 1 април до 30 юли 2014 г., да подаде заявление до Социално-осигурителната институция (ZUS) за прехвърляне на премиите към OFE, започвайки от вноските платени за юли 2014 г. (премиите за периода до 30 юни 2014 г. са прехвърлени към OFE).

Измененият закон въвежда възможността да се вземе решение дали вноските да се прехвърлят към субсидираната част на обществената пенсионна система или към подсметка в ZUS. Ако осигурявания не вземе решение, вноските му ще бъдат прехвърлени към подсметка в ZUS. Лицата, за които се отнася горното, имат възможността от 2016 г. на всеки четири години между 1 април и 31 юли да подадат в

Социално-осигурителната институция заявление за прехвърляне на вноските към OFE или към подсметка, започвайки с вноската за месеца на подаване на заявлението.

Ако се вземе решение за прехвърляне вноските към OFE, най-високите ще бъдат 2.92% от основната вноска, докато вноските към подсметка в ZUS, ще бъдат 4.38%. за тези, които решат да спрат да прехвърлят вноските към OFE, както и когато дадено лице за пръв път е обект на социално осигуряване и не сключи договор с OFE, вноските прехвърляни към подсметка в ZUS ще бъдат 7.3% от основната вноска.

b) Измененият закон също така въвежда **промени в прехвърлянето на средства от OFE**, т.е. от втората основа на обществената пенсионна система на ZUS:

- Еднократно прехвърляне на средства от OFE към пенсионен фонд FUS – на 3 февруари 2014 г., като всички OFE са в съответствие с изменения закон, намалил с 51.5% счетоводните единици, записани по сметката на всеки член на OFE на 31 януари 2014 г. (така наречената „свързана част” на фондовете).
- Мерки, които не бяха обект на еднократно прехвърляне от OFE към ZUS, т.е. 48.5% ще бъдат прехвърлени на ZUS постепенно на база така нареченото „пълзене” (slider). Това правило предвижда, че 10 години преди да бъде достигната възрастта за пенсиониране от осигуряваното лице, OFE всеки месец ще намалява посоченият брой единици в сметката на член на OFE. 10 години преди обичайната възраст за пенсиониране на осигуряваното лице, ZUS ще спре прехвърлянето на неговите/нейните вноски към OFE (средствата ще бъдат регистрирани на подсметка на осигуряваното лице, поддържана от ZUS и ще бъдат отчетени, когато се определя сумата на помощите).
- Законът също установява реда в ситуации, в които средствата от OFE, точка 1, регистрирани по сметките на осигуряваните лица, които към момента на влизане в сила на Закона, т.е. 1 февруари 2014 г., получават временно спонсорирана пенсия или имат установено или отменено право на пенсия, навършили необходимата пенсионна възраст, преди 1 февруари 2014 г. са установили право на частична пенсия.

c) Измененият закон също въвежда **промени в определянето на основанието за изчисляване на така наречените нови пенсии**, т.е. пенсии, определени на база член 24 от Закона за пенсиите. Въвеждането на нови правила за определяне основанието за изчисляване на новата пенсия се свързва със спирането на средствата, необходими за гарантиране на доживотна пенсия в установената пенсионна възраст, предвидена за хората. Измененият закон е определил и нови правила за изплащане на средствата, събрани от осигуряваните лица, чрез вноски, прехвърлени към OFE, т.е. от втората основа на обществената пенсионна система.

Във връзка с новите правила, когато нов член на OFE представи заявление, за да си осигури пенсия след навършване на необходимата възраст за пенсиониране или пенсията ще бъде определена от службата, сумата на средствата, прехвърлени от OFE (повече информация в точка 4, буква б от следната информация) и регистрирани по подсметка на осигуряваното лице в ZUS, ще бъдат взети предвид като пенсията се

определи по така наречените нови правила. Това значи, че основата на изчисляване на новата пенсия ще се осъществи на три етапа:

- Индексираната сума на вноските, регистрирана по сметката на осигуряваното лице
- Индексирана сума на първоначалния капитал
- И сумата на средствата, регистрирани по подсметката

Средствата от подсметката (подобно на средствата, регистрирани преди това в OFE) няма да бъдат взети предвид, когато се определя правото и изчисляването при така нареченото ранно пенсиониране; ранното пенсиониране се определя за хора, които имат посочени периоди на работа в специални условия и смесено пенсионно осигуряване като едната част е по така наречените нови правила (по дефинираната схема за вноски) и частично по така наречените стари правила (по дефинираната схема за помощи).

- d) Също така са променени **правилата за определяне на условната субсидирана пенсия**. В съответствие с изменения Закон условните субсидирани пенсии, за които правото възниква на 1 февруари 2014 г., ще се определят само въз основа на средствата, регистрирани по подсметката в ZUS (включително средствата, прехвърлени от OFE). Сумата на условно субсидираната пенсия сега е частното от сумата от средствата, регистрирани по подсметката в ZUS, установена в последния ден от месеца, предхождащ месеца, от който пенсията ще бъде отпусната, като се вземе предвид индексиранието, както и средната продължителност на живота.
- e) Правилата за **частично пенсиониране** се промениха. Започвайки на 1 февруари 2014 г. с определянето на основа за изчисляване на частичното пенсиониране също и средствата, регистрирани по подсметката в ZUS ще се вземе предвид, включително тези прехвърлени от OFE.

В случай, че заявление за частично пенсиониране е подадено, то средствата натрупани в OFE и регистрирани по подсметка като цяло се прехвърлят по индивидуална сметка на осигуряваното лице в ZUS. В случай на изтегляне на заявлението за частичен пенсионен трансфер на средства към OFE и по подсметката е невъзможно.

Ако преди 1 февруари 2014 г., частична пенсия беше предоставяна за членовете на OFE, сега ще бъде преизчислена от офиса като се взимат предвид средствата, прехвърлени от подсметката и от OFE, регистрирани на индивидуална сметка на осигуряваното лице в последния ден от месеца, предхождащ месеца, от който на лицето е присъдено частично пенсиониране за първи път, както и индексация на тези средства. Установената нова база за изчисляване на пенсия е разделена от средната продължителност на живота на пенсионер в сила от датата на отпускане на частична пенсия за първи път.

От 1 февруари 2014 г., с определяне на наследствената пенсия, също ще бъде изследвана, независимо дали починалият пенсионер е получавал частична пенсия или е имал право на частична пенсия. При смърт на такова лице – наследствена пенсия се определя като съответен процент от цялата пенсия, която е била предназначена за изчислението на частичната пенсия, като се вземат предвид всички индекси, на което е било обект частичното пенсиониране. Въведение във възможността да се изчисли

сумата на наследствената пенсия по горепосочения метод не изключва възможността да се определят някакви права на починалия за пенсия за невъзможност за работа и да се определи по-удобна наследствена пенсия.

- f) Законът предвижда също и **еднократно изплащане, така нареченото гарантирано изплащане**. Гарантираното изплащане ще бъде дължимо след смъртта на лице, което получава пенсия, свързана с достигане на установената пенсионна възраст за хора, които са имали подсметка и чиято смърт е настъпила през първите три години от месеца, в който първата пенсия е била изплатена.

Това плащане е направено за лице, посочено от пенсионера, и ако това лице не е посочено за съпруг/съпруга. В други случаи, сумата се добавя към наследството. Гарантираното изплащане се определя като разликата от сбора на индексиранияте суми по подсметката на осигуряваното лице и сбора на месеците, които са минали от началото на месеца, в който пенсията е била платена за пръв път, до края на месеца, в който е настъпила смъртта на пенсионера, плюс три-седми от сумата, регистрирана по подсметката.

Подновяване на изплащане на пенсия, прекъсната за периода от 1.10.2011 г. до 21.11.2012 г.

2. На 19 февруари 2014 г. влезе в сила Закона от 13 декември 2013 г. за определяне и изплащане на пенсии, законът, поради който е било прекъснато за периода от 1 октомври 2011 г. до 21 ноември 2012 г. Законът установява правилата за определяне и изплащане на пенсии, които Законът е бил прекъснал съгласно чл. 28 от Закона от 16 декември 2010 г., изменящ Закона за обществените финанси и други закони, за периода от 1 октомври 2011 г. до 21 ноември 2012 г.

Пенсионерът има право на изплащане на прекъснатата пенсия, когато отговаря на следните изисквания:

- Придобил е правото на пенсия преди 1 януари 2011 г.;
- Право на такава пенсия е било прекъснато във връзка с продължаване на трудово правоотношение след 30 септември 2011 г., без прекратяване на трудовото правоотношение с работодателя, за който работата е изпълнявана, веднага и преди получаване на право на пенсия.

За да бъде изчислена сумата на прекратената пенсия, изплащаната пенсия на месец се събира до сумата, на която те биха имали право през периода 1 октомври 2011 г. до 21 ноември 2012 г., като се има предвид и индексацията. Сумата на пенсията ще бъде дължима заедно със законна лихва, определена до деня на влизане в сила на Закона.

Изплащането на пенсия, прекъсната поради неразрешени трудови отношения за периода от 1 октомври 2011 г. до 21 ноември 2012 г., **се отразява в молбата на засегнатото лице**. Молбата за пенсията трябва да включва името на пенсионера, адрес, номера за помощите и името и адреса на клона на ZUS, който е прекъснал изплащането на помощите. Молбата за изплащане на прекъснатата пенсия на жител на държава-членка на ЕС/ЕАСТ или на Полша, има международно споразумение за

социално осигуряване, може да я предаде директно в клона за ZUS, който е прекъснал пенсията или чрез чуждестранна осигурителна институция по местожителство.

За лица, които на 31 октомври 2011 г. не са навършили 60 години за жени и 65 години за мъже или установената пенсионна възраст, и които подадат молба за прекъснатата пенсия поради неразрешени трудови отношения, ZUS ще сметне и дохода им за 2011-2012 година. Лицата, които се отнасят към горепосоченото, трябва да прикачат към молбата си за изплащане на прекъснатата пенсия, удостоверение за сумата на получения доход през 2011 и 2012 година.

Пенсионерите, чиито прекъснати пенсии, са вече изплатени въз основа на крайна съдебна оценка, в която обаче съдът не е отсъдил изплащане на лихви или претенцията за изплащане на лихва е била отхвърлена, могат да подадат **молба за изплащане на лихва върху присъдената сума:**

- До датата на изплащане – ако изплащането на прекъснатата пенсия е осъществено преди влизане в сила на Закона;
- До датата на влизане в сила на Закона - ако изплащането на прекъснатата пенсия е осъществено след влизане в сила на Закона.

Отменяне изискванията за постоянно местожителство на територията на Република Полша за определяне на редица периоди

3. Във връзка с промяната на закона от 17 декември 1998 г. за пенсиите от Социално осигурителния фонд, в **чл. 9 от закона има нова формулировка**. Последствието от промяната е изменението на условията за пребиваване на определена територия на Република Полша като условие за причисляване на периодите, описани в този член – за да се установи правото на пенсия за възраст или инвалидност. Горепосоченото се отнася за следните периоди:
 - За работа в чужбина на лица, които по това време не са били полски граждани, когато са се върнали в страната след 22 юли 1944 г. и са били считани за репатрианти.
 - За работа в международни организации, чуждестранни институции и организации, в които са били изпратени въз основа на международно сътрудничество или в които са били наети с одобрението на компетентните полски власти; одобрението не се изисква за служители, които са отишли в чужбина преди 9 май 1945 г., спадащи преди 15 ноември 1991 г.;
 - За работа в полската държава – за работа на пълно или непълно работно време, ако в тези периоди служителят е получавал компенсация или социално-осигурителни помощи: по болест, майчинство или грижа за болен или пенсия за заболяване, спадащи преди 15 ноември 1991 г.;
 - За принудителна работа, извършвана за нацистка Германия по време на Втората световна война и извършвана в Съветския съюз, в периода от 17 септември 1939 г. до 31 декември 1956 г., спадащи преди 15 ноември 1991 г.;
 - За неплатен отпуск и прекъсвания на трудовите отношения, ако неплатения отпуск не е отпуснат на съпруга/съпругата на служителя, изпратен да работи на дипломатическа мисия, консулска служба, постоянното представителство на Обединените нации или друго специално място в чужбина, институти, информационни и културни центрове в чужбина.

Тези периоди не трябва да се вземат предвид, когато се определя правото на пенсия за възраст или инвалидност, само ако в съответствие с тези периоди помощ за пенсия е платена от чуждестранна институция, различна от пенсията за допълнително осигуряване. Местожителството на засегнатото лице на настоящата полска територия не е задължително.

Разпоредбите на чл. 9 с новата формулировка ще бъдат приложени към заявления за пенсиониране и пенсия, подадени след 22 юли 2013 г., както и към заявления подадени преди 23 юли 2013 г., които не са били приключени с решение преди тази дата – но вземайки предвид тези периоди може би не по-рано от 23 юли 2013 г.

Промени в изчислението на първоначалния капитал

4. На 1 октомври 2013 г., разпоредбите в член 174, параграф 3б от Закона от 17 декември 1998 г. за пенсиите от Социално-осигурителния фонд, бяха изменени. Според горепосочената разпоредба, ако периода за определяне на **първоначалния капитал** покрива календарната година, в която осигуряваното лице е било на социално осигуряване според полските разпоредби само за част от месеците през годината, да се изчисли основата, състояща се от сбора на сумите на вноските по време на годината към средната месечна заплата, обявена за календарната година, в съответствие с месеците оставащи за осигуряване. В настоящата формулировка тази разпоредба ще се прилага във всеки случай, в който периода за определяне на първоначалния капитал покрива календарната година, в която осигуряването лице е било осигурявано само за част от месеците през годината и не както е било преди, когато достъпа до социално осигуряване е бил за първи път.

В случай, че пенсионната агенция, издала решение за отпускане на пенсия и правото на тази помощ не е било прекратено, по молба на пенсионера ZUS ще преизчисли първоначалния капитал с помощта на разпоредбата с нова формулировка.

В случаите, когато преди датата на влизане в сила на новата формулировка на член 174, параграф 3б, е взето решение за отпускане на пенсия според новите разпоредби и правото на такава пенсия е било прекратено поради продължаващо трудово правоотношение без предварително прекратяване на трудовото отношение с работодателя, по молба на пенсионера преди получаване на плащането, пенсионната институция ще изчисли първоначалния капитал с изменената разпоредба и ще издаде решение за преустановяване на пенсията, с информация за последваща отмяна на плащане и причината за отмяната.

В допълнение, в случаите, в които преди 1 октомври 2013 г., пенсионната агенция е отпуснала авансова сума и пенсионерът не е подал молба за повторно определяне на първоначалния капитал – пенсионната агенция ще изчисли първоначалния капитал, използвайки разпоредбата с нова формулировка, за да определи крайната сума на пенсията.

Промяна на квалификацията на периодите на прекъсване

5. От 1 януари 2014 г. квалификацията на **периодите без трудови правоотношения преди 4 юни 1989 г., резултат от политическа репресия, са**

променени. Според член 6а от Закона за пенсиите от социално осигурителния фонд, горепосочените периоди са допълващи периоди. Във връзка с горното, точка 4 от член 4, която предвижда взимане предвид на споменатите периоди за недопълващи периоди в срок не по-дълъг от 5 години, беше отменена.

Това означава, че периодите на липса на работа преди 4 юни 1989 г., резултат от политическа репресия, от 1 януари 2014 г. са обект на разглеждане при определяне правото и сумата на помощите изцяло като допълнителни периоди, което значи, че те не са обект на ограничение в обхвата на не повече от 5 години.

Случаи, в които периодите на липса на работа преди 4 юни 1989 г., резултат от политическа репресия, са включени като недопълващи периоди, ще бъдат преразгледани по молба на правоимащо лице. Преизчисляването на помощите се осъществява на първо число от месеца, в който заявлението е било подадено, но не по-рано от 1 януари 2014 г.

Превод: Arte.doc